

УДК 81'243

DOI: <https://doi.org/10.32820/2074-8922-2021-72-110-116>

ЗАСОБИ ОПТИМІЗАЦІЇ РОБОТИ З НОВИМ МАТЕРІАЛОМ НА ЗАНЯТТЯХ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ У ЗВО

© Мягка М. М.

Національна академія Національної гвардії України

Інформація про автора:

Мягка Маргарита Миколаївна: ORCID: 0000-0002-6833-2955; margaret.mmmmm@gmail.com; старший викладач кафедри філології, перекладу та стратегічних комунікацій факультету №4 Національної академії Національної гвардії України, майдан Захисників України, 3, Харків, 61001, Україна.

У статті зроблена спроба проаналізувати основні методики презентації та відпрацювання нового матеріалу на заняттях з іноземної мови у вищих навчальних закладах із метою оптимізації навчального процесу. Авторка наголошує, що оптимізація є природним етапом у розвитку будь-якої науки, що передбачає пошук педагога певних заходів щодо створення ідеальних умов навчання, виховання та розвитку студентів. У статті зазначається, що пізнавальна активність студента на етапах ознайомлення з новим мовленнєвим матеріалом та тренування повинні стати головним напрямком дій викладача при моделюванні заняття, його смисловим стрижнем. Презентуючи студентам лексику та граматичні структури, призначені для опанування, викладач визначає й логіку вибудовування їх комунікації.

У статті наводяться приклади технологій, за допомогою яких доцільно проводити процедури актуалізації та активізації при роботі з іншомовною лексикою, представлена одна з сучасних розробок, що належать до напрямку арттехнологій для активізації лексики на заняттях з іноземної мови (колажування як опора для говоріння з використанням автентичних матеріалів). Розкривається потенціал використання сучасних інформаційних технологій, що застосовуються в процесі навчання студентів іноземних мов у вищій школі.

У висновках авторка зазначає, що інтенсивні методики презентації та відпрацювання нового іншомовного матеріалу, використання можливостей мультимедійних технологій - методичні можливості, які відкривають перед викладачами вищої школи перспективи інтенсифікації навчання іноземних мов у вищих навчальних закладах із метою формування творчої особистості майбутнього фахівця, здатного до саморозвитку, самоосвіти та інноваційної діяльності. Спільна участь викладача та студента на занятті з іноземної мови покликана сприяти розвитку самостійності студентів при роботі з мовленнєвим матеріалом. Показником ефективності заняття іноземної мови є самостійність та активність студентів у іншомовній діяльності. Засоби оптимізації процесу навчання іноземної мови реалізують практичний, розвивальний та виховний аспекти мети навчання.

Ключові слова: іноземна мова, заклад вищої освіти, комунікація, уміння, інтенсивні підходи до навчання, активна взаємодія, мультимедійні технології, методи оптимізації.

M. Miahka "Ways to optimize teaching a Foreign Language at Higher Education Institutions".

The article attempts to analyze the main methods of the new material presentation and rehearsal in the foreign language classes at higher education institutions in order to optimize the learning process. The author emphasizes that optimization is a natural stage in the development of any science, which makes it necessary for the teacher to seek certain measures to create ideal conditions for students' training, education and development. The article specifies that cognitive activity of a student during the stages of familiarization and acquisition of the new foreign language material should become the main course of the teacher's action when modeling a class. While presenting to students the vocabulary and grammatical structures to be mastered, the teacher also determines the logic of building their communication.

The article offers examples of technologies, by means of which it is reasonable to carry out procedures of actualization and activation while working with foreign language vocabulary. One of the modern developments related to the direction of art technologies for vocabulary activation in a foreign language class (collaging as a support for speaking with authentic materials) is presented in the article. The potential of employing modern information technologies used in the process of teaching foreign languages to students at higher education institution is revealed.

In the conclusions, the author notes that intensive methods of new foreign language material presentation and elaboration as well as the use of multimedia technologies present methodological opportunities for higher

education teachers to enjoy prospects of intensification of foreign language teaching in higher education institutions for the purpose of developing creative personality of the future specialist, capable of self-development, self-education and innovative activity. Collaboration between a teacher and a student in a foreign language class is designed to contribute to the development of students' independence in working with the new lexical material. An indicator of the effectiveness of a foreign language class is the independence and activity of students in foreign language activities. Ways to optimize the process of foreign language teaching implement the practical, developmental and educational aspects of the learning objectives.

Keywords: a foreign language, higher education institution, communication, skills, intensive approaches to learning, active interaction, multimedia technologies, optimization methods.

Постановка проблеми. На сучасному етапі суттєво змінюється соціокультурний контекст вивчення іноземних мов у закладах вищої освіти України: підготовка майбутніх фахівців, які володіють глибокими професійними знаннями, високим творчим потенціалом, готовністю до здійснення міжнародної діяльності в різних галузях економіки, набуває все більшого значення. Процеси відновлення у сфері навчання іноземним мовам у вищій школі створюють умови, в яких педагогам надається право й можливість самостійного вибору методів та засобів навчання. У цій ситуації необхідно підходити до вирішення ряду методичних проблем із точки зору активізації діяльності всіх учасників педагогічного процесу, і, перш за все, викладача. Саме викладач повинен вибрати з безлічі сучасних методів навчання іноземній мові ті, які найкращим чином відповідають його темпераменту, внутрішнім потребам, інтелекту та бажанням. При цьому він повинен враховувати індивідуальні особливості кожного студента, його інтереси, здібності, захоплення в кожній конкретній групі.

Також у сучасних умовах виникає необхідність більше уваги приділяти розвитку творчих здібностей студентів, їх пізнавальних потреб та інтересів. Навчання як керівництво передбачає презентацію, повідомлення викладачем певних знань та управління процесом їх опанування всіма студентами групи. Тому викладач не тільки надає інформацію зі свого предмету, а й планує, організовує та контролює навчальну діяльність студента, розвиває навички навчальної праці, мислення, здатності, уміння застосовувати знання на практиці.

Сучасне управління вищою школою як одне зі своїх завдань розглядає оптимізацію навчального процесу, а саме підвищення ефективності навчальної праці в кожному одиницю часу. До її ключових складових відносять: підвищення цілеспрямованості навчання, посилення мотивації студентів, інформаційної місткості змісту освіти,

застосування сучасних методів навчання, активізація темпів навчальних дій, розвиток рефлексивних навичок праці, використання комп'ютерних та інших новітніх інформаційних технічних засобів навчання [1].

Мета статті - проаналізувати основні методики презентації та відпрацювання нового іншомовного матеріалу на заняттях з іноземної мови, використання можливостей мультимедійних технологій у вищій школі з метою оптимізації навчального процесу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У першу чергу питання оптимізації навчання іноземній мові пов'язують із постійною зміною парадигм у прагненні знайти якийсь ідеальний підхід до викладання іноземних мов. Аналізуючи тенденції розвитку теорії та практики навчання іноземної мови, фахівці відзначають постійну зміну методичних орієнтацій, що знаходить зображення в цільових установках навчання: «вивчення мови» змінилося «навчанням мови як засобу спілкування», на зміну чого прийшло «навчання іншомовного спілкування» [4]. Відповідаючи на нові потреби суспільства та універсалізацію вимог до рівня володіння іноземною мовою на загальноєвропейському рівні, як головної мети навчання у вищому навчальному закладі було висунуто завдання формування комунікативної компетенції майбутнього фахівця, яка дозволить йому використовувати іноземну мову як засіб професійного та міжособистісного спілкування. Навчання на основі спілкування в активному режимі, є сутністю всіх інтенсивних підходів до навчання іноземної мови (Г.Лозанов, О.Тарнопольський, Г.Китайгородська, І.Шехтер, Л.Гегечкорі, Н.Смирнова, В.Петрусінський, А.Плесневич, Г.Бурденюк та інші). Автори довели, що застосування методики інтенсивного навчання дозволяє досягти разючих результатів у навчанні іноземної мови як за обсягом засвоєного матеріалу, так і за термінами навчання. Активізація навчання може бути досягнута в результаті спеціальної організації матеріалу навчання, його

календарного, тематичного та аудиторного розподілу, реалізації спеціальних форм, методів та засобів навчання, а також шляхом ефективного використання потенційних можливостей студентів й викладача та їх взаємодії у навчально-виховному процесі.

Виклад основного матеріалу. Сьогодні вчені та педагоги постійно шукають шляхи вдосконалення засобів викладання іноземних мов у вищій школі. Одним з ключових завдань у вищій освіті вважається оптимізація навчального процесу. Зараз, коли різко зменшується кількість годин на вивчення іноземної мови, але розширюються контакти на міжнародній арені, підвищується попит на ринку праці на фахівців, які володіють іноземною мовою на достатньому рівні, стрімко розвиваються засоби комунікації й цифрових технологій, питання вдосконалення навчального процесу заслуговує на особливу увагу. Оптимізація є природним етапом у розвитку будь-якої науки, що передбачає пошук з боку педагога певних заходів щодо створення ідеальних умов навчання, виховання та розвитку студентів. На своїх заняттях викладачі іноземної мови прагнуть досягти оптимальних результатів при найменших затратах часу та зусиль з боку студентів. Це є суттю оптимізації навчально-виховного процесу. Отже, з метою підвищення успішності студентів, їх мотивації до вивчення іноземної мови, знаходженню більш раціональних методичних заходів, викладач повинен бути готовий до пошуку шляхів оптимізації навчально-виховного процесу.

Зупинимося на деяких засобах удосконалення процесу навчання іноземної мови у ЗВО. До таких можна віднести засоби, які сприяють інтенсифікації комунікації іноземною мовою за допомогою збільшення кількості мовленнєвих умінь, що формуються, та які спонукають реалізувати комунікативні наміри. Слід зазначити, що мовлені навички відрізняються оптимальним темпом виконання.

Студентам, які опановують іноземну мову, слід усвідомлювати мету запам'ятовування нової лексики, граматичних структур, яка роль їм відводиться у фактичній комунікативній ситуації, яка їх особистісна цінність. Крім практичного володіння іноземною мовою, важливо також виявити зв'язок між нею та розвивальними аспектами мети навчання.

Розвивальний аспект мети фокусує процес навчання іноземної мови на незалежному пошуку, креативній активності студентів, при яких дієво включаються пам'ять, мислення, увага, уява – усі мовленнєві операції, які сприяють здійсненню мовленнєвої іншомовної

діяльності. Також слід відзначити той факт, що студенти повинні усвідомлювати розвивальну мету засвоєння іноземної мови. Їм треба допомагати розвивати у себе здатність застосовувати мовленнєвий матеріал з метою реалізації комунікації у певних мовленнєвих ситуаціях. Крім того, студентів необхідно навчити застосовувати зворотний зв'язок для того, щоб мати можливість проаналізувати успішність своєї комунікації [6]. Взаємодія викладача та студента націлена не на надання готового засобу здійснення комунікативного завдання, а на допомогу студенту у пошуку прийнятного засобу його досягнення. Якщо студенти усвідомлюють засоби засвоєння іншомовного лексичного та граматичного матеріалу, це призводить до усвідомлення студентами логіки запропонованих викладачем вправ: наприклад, чому завдання на підставлення та трансформацію мовленнєвого матеріалу повинні передувати читання тексту або обговорення якоїсь теми. Для того, щоб запам'ятовування та тренування нового мовленнєвого матеріалу викликали в студентів зацікавленість, викладачеві необхідно ввести його у систему осмислених зв'язків, навчити студентів спеціальним засобом запам'ятовування потрібної інформації, смислового угруповання матеріалу. Вищезазначені засоби довільного запам'ятовування забезпечують усвідомлене засвоєння та значну регулярність.

Пізнавальна активність студента на етапах ознайомлення з новим мовленнєвим матеріалом та тренування повинні стати головним напрямком дій викладача при моделюванні заняття, його смисловим стрижнем. Презентуючи студентам лексику та граматичні структури, призначені для опанування, викладач визначає й логіку вибудовування їх комунікації.

Активізація лексики розглядається як педагогічний засіб, який виробляє введення пасивного словника в активне використання з метою переведення його в довготривалу пам'ять та закріплення пасивно засвоєної лексики як для рецептивного, так і для продуктивного використання у мовленні. Оскільки активний лексичний мінімум, обов'язковий до засвоєння, складається з найбільш важливих для комунікації слів та виразів й повинен використовуватися в усіх видах мовленнєвої діяльності, його поповнення проводиться під час активізації лексики з пасивного мінімуму, який студенти напрацьовують під час читання, аудіювання та роботи зі словником.

Розрізняють процедури актуалізації та активізації при роботі з іншомовною лексикою. Процедура актуалізації може розглядатися як відновлення в пам'яті безпосередньо використаної на поточному етапі лексики з активного мінімуму перед читанням текстів та аудіюванням. Активізація ж має на увазі виконання ряду лексичних вправ як, по суті, активної самостійної роботи студента, так і спільної з викладачем та іншими студентами. Найбільш розповсюдженими та швидкими засобами активізації іншомовної лексики вважаються: асоціативні ряди, короткий переказ робочого тексту або повторення пройденого матеріалу. Слід зазначити, що важливо робити акцент на комунікацію іноземною мовою як на засіб напрацювання продуктивно-рецептивних навичок, що дозволяють проводити активізацію у комбінованій формі діалогу-листування або полілогу з елементами графічного вираження своїх ідей, оскільки в реальному житті нам постійно доводиться комбінувати усне та письмове мовлення.

Однією з сучасних розробок, що належать до напрямку арттехнологій для активізації лексики на заняттях з іноземної мови, є колаж або колажування як опора для говоріння з використанням автентичних матеріалів. Створення постерів, плакатів, плакатних фресок та Карт Пам'яті (MindMaps) також належать до арттехнологій та широко застосовуються в навчальній діяльності на заняттях з іноземної мови у вищій школі. Лінгвістичний колаж ефективний як педагогічний засіб асоціативного нарощування лексико-семантичного фону ключового фокусного-ядерного поняття-реалії з опорою на зоровий образ, форму слова, фіксоване або рухоме схематичне розташування лексичного та екстралінгвістичного матеріалу.

Структура колажу диференціюється за планами, рівнями та фактурами, що супроводжує основне поняття лексико-семантичного фону. Форма колажу залежить від обсягу та призначення його частин. Структура колажу може бути не тільки з газетних та журнальних вирізок, власних написів та малюнків, а й у вигляді різноманітних блоксхем, що мають кореневе або ядерне поняття, виражене єдиним словом або стійким вираженням. Блоковий тип колажу складається з комплексу тематичних колажів, які об'єднуються єдиним смисловим ядром, яке може бути виражений назвою теми, цитатою, реплікою або зображенням, що об'єднують весь блок своїм сюжетом. Активізації лексики передують

введення та первинне закріплення (з ілюстрацією, поясненням та контролем розуміння, тобто студенти візуально сприймають, вимовляють, прописують, промовляють тощо). Первинне закріплення, як правило, здійснюється через вправи імітаційного, диференціального та підстановлювального характеру. Подальше формування лексичних навичок має здійснюватися також через серію мовленнєвих та мовних вправ на базі слова, словосполучення, пропозиції, зверхфразової єдності та тексту. Вправи включають відпрацювання вживання слова в контексті, засобів словотворення, формування стійких словосполучень, вживання фразових дієслів, ідіом тощо [2].

Таким чином, можна стверджувати, що всі вправи, що активізують лексику, ґрунтуються на домінанту вже введеної, первинно закріпленої та закладеної у пасивний мінімум лексики. А активізація, своєю чергою, є основою та джерелом для продуктивного мовленнєвого використання лексики та формування активного лексичного мінімуму. З цією метою доцільно пропонувати студентам виконувати підготовчі мовленнєві вправи, а саме: вправи на імітацію (повторення за зразком), ідентифікацію та диференціацію (порівняння, визначення необхідних елементів слова або частин мови, фонетичний аналіз омофонів тощо). Також ефективними вважаються такі вправи: прочитайте текст, підкресліть неприйнятні колокації; підкресліть слова, які для вас нові; обведіть ті слова, які важливі для розуміння тексту. Широко використовуються вправи на підставлення (вибір між *to hear - to listen*, наприклад), на трансформацію (зробити з іменника дієслово, з прикметника - іменник, підставлення слів у речення тощо), конструктивні вправи (скласти з меншого більше: наприклад, зі слів - словосполучення, із словосполучень - речення), підготовчі умовно-мовні вправи (відповісти на питання, переказати текст, вивчити уривок та розіграти, відновити порядок слів, знайти та виправити орфографічні помилки тощо), мовні вправи (на перерахування), контрольні вправи (лексичні диктанти, запис тексту під диктування, відновлення пропущених букв або слів у тексті, перифраз, опис картинок або ситуацій, контекстуальні вправи, лексична сполучуваність тощо), мовні зарядки, фронтальне опитування, ігри на лексичну реакцію. Краще запам'ятовування нової лексики та виведення лексики з пасивної в актив забезпечують засоби мнемотехніки: метод

асоціацій (різноманіття смислових взаємозв'язків), метод зв'язок (структурне об'єднання нової лексики), метод місць (необхідна інформація для запам'ятовування переміщається в образну картинку).

Саме образне мислення зі складною візуально-асоціативної структурою дозволяє перекодувати мовленнєві форми лексики в образні одиниці осмислених та засвоєних мнемічно елементів, структуруючи в пам'яті всю повноту вербальної і невербальної інформації, що сприймається, у вигляді образів, статичних та динамічних картин. За допомогою мнемічних дій студенти навчаються орієнтуватися в смисловій структурі досліджуваного іншомовного матеріалу. Під час аналізу та перегруповуванні смислових структур встановлюються зв'язки, які об'єднують лексику, яку активізують, як структурні одиниці готового тексту. Образна структура дозволяє закріплювати та відновлювати в пам'яті вивчене як цілком, так і по виділених смислових співтовариств.

Отже, викладачеві необхідно планувати кожен фрагмент заняття з іноземної мови для вирішення комунікативного завдання з метою поповнення лексичних та граматичних структур студентів незнайомими мовленнєвими одиницями, які націлені на придбання нових мовних умінь. Коли у студентів запас мовленнєвого матеріалу в мовленнєвому арсеналі невеликий, наслідування-імітація відіграє роль позитивної опори. Також, слід відзначити важливу роль зразка для імітації - він дійсно повинен виконувати роль зразка, а імітація не має бути механічною.

Наступною сходинкою відпрацювання навичок володіння мовленнєвими одиницями є виконання запропонованих викладачем завдань з цим матеріалом із застосуванням зразка-опори з поступовим переходом виконання завдань за аналогією. Викладач може змінювати темп роботи студентів при використанні зразка-опори. Важливо наголошувати на єдності комунікативного завдання та засобу її реалізації, які повинні бути спрямовані на збільшення частки самостійності студентів при використанні ними зразка-опори. Виконання завдань студентами без опори на зразок сприяє їх високого ступеня самостійного застосування ланок зразка з раніше засвоєними іншими компонентами. Перехід на рівень мовленнєвих умінь передбачає, що студенти будуть самостійно планувати та відбирати засоби вирішення комунікативного завдання у запропонованій ситуації спілкування.

Працюючи з іншомовним текстом, викладач повинен фокусувати увагу студентів на опорних фразах, до яких відносяться найважливіші компоненти тексту, такі як знаходження важких для розуміння місць у тексті, виділення логічного наголосу, виявлення синонімічних заміни, тощо. Подальша інтерпретація іншомовного тексту та відтворення його з використанням опорних слів сприяє виробленню стійких стереотипів, що є основою для формування всіх видів іншомовної мовленнєвої діяльності студентів. У такому випадку комунікативні опори допомагають студенту вибудувати логіку свого висловлення.

Також результативність введення нового матеріалу на заняттях з іноземної мови можна підвищити, якщо перетворити традиційне практичне заняття у конференцію, кінолекцію, дебати, телеекскурсію. Окрім цього, навчання може бути виведено за рамки аудиторії, якщо студенти отримують адекватні стимульовальні завдання по роботі з додатковими друкованими, аудитивними або аудіовізуальними матеріалами із реальних та віртуальних джерел. Підключення емоційних чинників до навчання іноземної мови значно активізує процес засвоєння та сприяє найбільш ефективному запам'ятовуванню нового іншомовного матеріалу та опануванню лінгвістичними професійними навичками й вміннями при поєднанні аудиторних та позааудиторних форм роботи, а також різних засобів навчання: комунікативних, професійно-орієнтованих, когнітивних, індивідуальних, групових та інших.

При розробці дидактичних засобів активізації іншомовної професійно значущої діяльності студентів доцільно включення в освітній процес сучасні можливості інтернету та мультимедійних засобів, спираючись на концепт міжпредметної інтеграції. Зазначений метод є досить ефективним засобом організації навчальної діяльності студентів, що дозволяє у процесі виконання завдань отримувати необхідні знання.

Потенціал використання сучасних інформаційних технологій, що застосовуються у процесі навчання студентів іноземних мов у вищій школі, досить різноманітний, й викладач може на своїх заняттях варіювати застосування цих засобів в залежності від видів навчальної діяльності. Сюди можна віднести індивідуальну та колективну роботу, аудиторні та позааудиторні самостійні заняття, моніторинг поточної успішності студентів тощо. Інтернет та мультимедійні методики значно розширюють іншомовний діалоговий простір та мають велику

педагогічну цінність. Вони поєднують інформацію, рух, графіку, звук та орієнтують особистість студента на розвиток інтерактивності у реальному часі та просторі. Можливості використання мультимедійних технологій в освіті характеризуються очевидними перевагами:

- тонке налаштування методів для варіативного отримання знань;
- розвиток індивідуальних особистісних якостей;
- активна участь у процесах навчання;
- підвищений рівень якості презентації матеріалу;
- використання інтуїтивно зрозумілих методів;
- творчий підхід та пряма взаємодія з предметом, що вивчається.

Інтернет як інформаційна система пропонує своїм користувачам різноманітні інформації та ресурсів, які доцільно активно використовувати на занятті з іноземної мови у ЗВО та в позааудиторній роботі. Можливе застосування мультимедійних педагогічних технологій на аудиторних заняттях для таких компонентів навчання:

- створення презентацій під час вивчення нових тем із метою залучення уваги студентів;
- оцінювання знань студентів, що дозволяє вивести моніторинг ефективності навчання іноземної мови на принципово новий рівень;
- стимуляція самостійної творчої самоосвіти в роботі з оригінальними іншомовними джерелами, пошуку необхідних джерел іншомовної інформації;
- реалізація результатів самостійної роботи студентів у вигляді їх творчої роботи: підготовка рефератів, проєктів.

Програма навчання іноземній мові у ЗВО включає знання про систему мови, що вивчається, набуття навичок та умінь мовленнєвої діяльності в межах мети курсу навчання. Застосування інформаційних технологій при тестуванні студентів розглядається як один з найдієвіших засобів проведення вхідного, поточного та підсумкового контролю рівня знань студентів. Комп'ютерне тестування стає важливим компонентом навчання іноземним мовам, оскільки дозволяє об'єктивно контролювати знання та ефективність навчання, а контроль - це обов'язковий компонент будь-якої діяльності, зокрема й навчання іноземній мові.

Тести дозволяють перевірити наявність у студентів певної теоретичної та практичної бази для формування та розвитку усних мовленнєвих навичок. Мета будь-якого тесту -

отримання інформації. Залежно від виду інформації, яку потрібно отримати, розрізняють такі види тестів: тести загального володіння; діагностичні тести; тести навчальних досягнень; тести здібностей.

З огляду на максимально стислий курс іноземної мови у ЗВО та різний рівень знань студентів, успішно застосовуються тести навчальних досягнень, оскільки вони складаються точно за програмою або пройденого іншомовного матеріалу та використовуються для проведення поточного, проміжного і підсумкового контролю. Тест як одна з форм контролю може принести велику користь. Він вважається не тільки самою економічною формою контролю, а й ефективним показником ступеня засвоєння іншомовного матеріалу студентами. Тест дозволяє одночасно перевірити всіх студентів у групі, його виконання займає мало часу, а це робить можливим проведення тестування практично на будь-якому занятті. І, до того ж всі студенти знаходяться у рівних умовах. Систематичне проведення тестів стимулює активність та увагу студентів на заняттях, підвищує їх відповідальність при виконанні навчальних завдань. Все це свідчить про доцільність їх застосування у процесі навчання студентів іноземній мові у вищій школі як однієї із форм моніторингу.

Тест як засіб контролю має ряд переваг у порівнянні з іншими видами контролю - результати використовуються для діагностики труднощів іншомовного матеріалу; з'являється можливість використовувати тест у навчальному процесі як тренувальну вправу. Завдання тестового типу при навчанні іноземної мови доцільно давати студентам, в основному, при поточному контролі, їх можна представити у вигляді складової частини в арсеналі інших типів перевірки знань, навичок і умінь.

Однак слід пам'ятати, що тести - тільки один із засобів контролю, і вони повинні не підміняти інші, а доповнювати їх. Тестування не слід розглядати як ідеальний та єдиний метод об'єктивного контролю умінь та знань. І тільки поєднання всіх засобів контролю в змозі дозволити оптимально управляти навчальним процесом навчання іноземній мові.

Висновки. Резюмуючи все вищесказане, зазначимо, що кожне заняття з іноземної мови в закладі вищої освіти орієнтоване на певні цілі та зміст іншомовної комунікації. Отже, від методичної майстерності викладача залежать планування й проведення заняття, що стосується комунікативної спрямованості заняття, то вона відбувається не тільки в самих видах мовленнєвої

діяльності, а й у змісті завдань, які пропонуються викладачем на занятті. Спільна участь викладача та студента на занятті з іноземної мови покликане сприяти розвитку самостійності студентів при роботі з мовленнєвим матеріалом. Показником ефективності заняття іноземної мови є самостійність та активність студентів у іншомовній діяльності. Засоби оптимізації процесу навчання іноземної мови реалізують практичний, розвивальний та виховний аспекти мети навчання.

Список використаних джерел

1. Коньшева А. В. Современные методы обучения английскому языку / А. В. Коньшева. – Минск : ТетраСистема, 2003. – С. 6.
2. Методика обучения иностранным языкам: традиции и современность / под ред. А. А. Мирослюбова. – Обнинск : Титул, 2010. – 464 с.
3. Милованова Л. А. Принципы и средства оптимизации процесса обучения иностранному языку / Л. А. Милованова // Изв. Волгогр. гос. пед. ун-та. – 2019. – № 10. – С. 24–28.
4. Пассов Е. И. Основы коммуникативной методики / Е. И. Пассов. – М. : Русский язык, 1989. – 276 с.
5. Щукин А. Н. Современные интенсивные методы и технологии обучения иностранным языкам : учеб. пособие / А. Н. Щукин. – М. : Фи-ломатис, 2010. – 188 с.
6. Littlewood W. Communicative language teaching: An expanding concept for a changing world / W. Littlewood // Handbook of Research in Second Language Teaching and Learning. – 2011. – Vol. II. – Pp. 541–547.
7. Teeler D. How to Use the Internet in ELT / D. Teeler, P. Gray. – Harlow, 2000. – 120 p.

Вище згадані інтенсивні методики презентації та відпрацювання нового іншомовного матеріалу, використання можливостей мультимедійних технологій – методичні можливості, які відкривають перед викладачами вищої школи перспективи інтенсифікації навчання іноземних мов у вищих навчальних закладах із метою формування творчої особистості майбутнього фахівця, здатного до саморозвитку, самоосвіти та інноваційної діяльності.

References.

1. Konyisheva, AV 2003, *Sovremennyye metody obucheniya angliyskomu yazyku*, [Modern methods of teaching English] TetraSistema, Minsk.
2. Miroslyubov, AA (ed.) 2010, *Metodika obucheniya inostrannym yazykam: traditsii i sovremennost*, [Methods of teaching foreign languages: traditions and modernity] Titul, Obninsk.
3. Milovanova, LA 2019, 'Printsipyi i sredstva optimizatsii protsessa obucheniya inostrannomu yazyku' [Principles and means of optimizing the process of teaching a foreign language], *Izvestija Volgogradskogo gosudarstvennogo pedagogicheskogo universiteta*, no. 10 (143), pp. 24-28.
4. Passov, EI 1989, *Osnovyi kommunikativnoy metodiki*, [Basics of communication techniques] Russkiy yazyik, Moskva.
5. Schukin, AN 2010 *Sovremennyye intensivnyie metodyi i tehnologii obucheniya inostrannym yazykam*, [Modern intensive methods and technologies of teaching foreign languages] Fi-lomatis, Moskva.
6. Littlewood, W 2011, 'Communicative language teaching: An expanding concept for a changing world', in Hinkel E (ed.), *Handbook of Research in Second Language Teaching and Learning*, Routledge, New York, vol. II, pp. 541-547.
7. Teeler, D & Gray, P 2000, *How to Use the Internet in ELT*, Pearson Education Limited, Harlow.

Стаття надійшла до редакції 28.08.2021р.